

tem ekscelencja został w Epidaurus wybrany na pierwszego premiera niepodległej republiki.

Z Anglii wyrusza lord George Byron, by czynem udowodnić miłość do swej od dawna wynoszonej pod niebiosami i opiewanej Grecji. W lipcu 1823 r. dociera do Genui, by pożegłować na południe i przyłączyć się do wojsk Mawrokordatos, głównego dowódcy sił powstańczych. Już przedtem przesłał cztery tysiące funtów szterlingów własnych oszczędności, by wspomóc uzbrojenie greckiej floty. Na miejscu obejmuje dowództwo elitarniej brygady żołnierzy, ale zanim zdoła wyruszyć na pole walki, pada ofiarą malarii. Wejście jednak do historii Grecji jako bohater narodowy.

Mimo poparcia miłośników dawnej Hellady powstańcy znajdują się w odwrocie. W lutym 1825 r. na Peloponezie ląduje 17-tysięczny egipski korpus, wyposażony, uzbrojony i wyszkolony przez francuskich doradców wojskowych. Oddziały pod wodzą Ibrahima Paszy, syna osmańskiego namiestnika Egiptu, odzyskują kolejne połacie półwyspu i zacieśniają tureckie oblężenie nadmorskiej twierdzy w Missolongi, której długotrwała obrona wznieca w Europie nową falę sympatii dla Greków. Zrozpaczeni oblężeni usiłują przedrzeć się pod osłoną nocy przez szeregi wroga. Plan się nie powiedzie, tureccy żołnierze wyrzynają wielu z nich, a ci, którzy pozostali w mieście, wysadzą się w powietrze.

Bizancjum czy Bawaria?

Katastrofa Missolongi staje się symbolem, a wydarzenia te inspirują francuskiego malarza Eugène'a Delacroix do ponurego obrazu „Grecja na ruinach Mesolongion”. Kobieta w sukni przypominającej tunikę, z zarzuconym płaszczem podbitym czerwonym aksamitem, wyciąga ręce, jakby szukając pomocy. Za nią osmański wojak stoi w triumfującej pozie, a obok niej spomiędzy dwóch kamiennych płyt wystaje dłoń jakiegoś zabitego. Obraz, eksponowany zrazu na paryskiej wystawie pod tytułem „Grecka walka

o wolność”, zbiega się z przełomem w polityce wielkich mocarstw Europy. „Dzieło wyraźnie uwydatnia dychotomię między dobrem i złem, cywilizacją i barbarzyństwem, chrześcijaństwem i islamem” – pisze Calic.

Mocarstwa, które nieufnie zerkały na grecką walkę narodowyzwoleńczą, widząc w niej zakłócenie równowagi politycznej, powoli zaczęły się skłaniać ku interwencji. W lipcu 1827 r. Anglia, Rosja i Francja postanowiły podjąć się pośrednictwa w konflikcie. Według

Na drodze do obecnego państwa nie brakowało intryg, krwawych bitew i geopolitycznych spekulacji

ich planu Grecja miała pozostać w ramach imperium osmańskiego jako kraj autonomiczny i nadal płacić trybut, ale Grecy odzyskali by własność ziemi pozostającej do tychczas w rękach Turków. Na wypadek, gdyby sułtan nie przychylił się do tych propozycji, wielkie mocarstwa zastrzegły sobie w układzie z Londynu kontynuację „dzieła wyzwolenia” ostrzejszymi środkami. Wnet do tego doszło. W październiku 1827 r. wspólnymi siłami zaatakowały osmańsko-egipską flotę pod Navarino. Po zwycięskiej bitwie Francuzi zajęli Peloponez, a Rosjanie natarli przez księstwa naddunajskie. Bitwa morska pod Navarino przejdzie do historii jako początek końca imperium tureckiego.

Jednocześnie coraz silniej zaczęły się ujawniać niesnaski wśród greckich powstańców. Zgromadzenie Narodowe zgodziło się wybrać na siedem lat doświadczonego dyplomata, hrabiego Joanisa Kapodistriasa, jako gubernatora. Przeciwnicy zarzucali mu zbyt autorytarne rządy. Członkowie wrogiej frakcji zamordowali go 9 października 1831 r. w mieście Nauplion, tymczasowej stolicy.

Europejczycy chcieli stabilności w państwie, które z takim wa-

haniem powołali do życia i postanowili ustanowić monarchię. Rywalizujące w regionie Francja, Wielka Brytania i Rosja zgodziły się na zagorzałego niemieckiego miłośnika dawnej Hellady. 17-letni Otto von Wittelsbach był drugim synem króla Bawarii Ludwika I. Monarchia niekoniecznie była tym, o czym marzyli założyciele Stowarzyszenia Przyjaciół. Jednak w sierpniu 1832 r. Zgromadzenie Narodowe wybrało Ottona na „króla Grecji”.

Młody monarcha zlecił budowę aparatu państwowego rzeszy doświadczonych bawarskich urzędników. Wkrótce okazałe klasycystyczne budowle, z których wiele przetrwało do dzisiaj, upiększą miasta młodego kraju. Jednak projekt Ottona „wzorowego królestwa” wedle koncepcji jego ojca Ludwika I, inspirowany romantyczną wizją antycznej Hellady, wywołał umiarkowany entuzjazm greckich niepodległościowców. Wielu z nich przyświecała natomiast Megali Idea, czyli koncepcja greckiego imperium w granicach dawnego Bizancjum. Nie chcieli stolicy w Atenach, lecz w Konstantynopolu, ich punktem odniesienia nie była starożytna Hellada, lecz imperium bizantyjskie, które okres świetności i chwały przeżywało w średniowieczu.

Grecy czuli się też coraz bardziej uciskani przez absolutystyczne zapędy bawarskiego króla. W 1843 r. pod presją wojska Otto musiał zaakceptować konstytucję, wedle której Grecja stała się monarchią parlamentarną. Następnie wdał się w konflikt z Brytyjczykami, gdy w wojnie krymskiej opowiedział się po stronie Rosji. W 1862 r. w wyniku puczu wojskowego był zmuszony opuścić kraj. Na drodze do obecnego państwa, o wiele większego, niż pierwotnie planowano, które 25 marca 2021 r. świętuje dwusetną rocznicę wybuchu powstania narodowego, nie brakowało intryg, krwawych bitew i geopolitycznych spekulacji. Setki tysięcy ludzi straciło życie lub zostało wygnanych.

Jak dzieci, jak dzieci...

W życiu nie widziałem czegoś takiego – zaklina się Max Roser, analityk z Oksfordu. A jednak błąd się zdarzył, i to w prestiżowym „The Lancet”. Zamieszczone tam dane jeżyły włos na głowie. Wy-

nikało z nich, że od początku pandemii w Hiszpanii zmarły na covid co najmniej 54 osoby poniżej dziewiętnastego roku życia. A tamtejsi lekarze wiedzieli zaledwie o siedmiu... Kto winien? Oczywiście – system. System rejestracji zgo-

nów, który sędziwym ofiarom choroby odejmował po sto lat, np. ze 102-latka robiąc dwulatka. Dobra wiadomość: coś się wyjaśniło. Zła wiadomość: jak na rok walki z zarazą, nie jest to wielki postęp.

EL MUNDO, THE LANCET

Dawka muzyki

Kłujemy i... gra muzyka! Na drugie szczepienie przeciw COVID-19 amerykański wiolonczelista pochodzenia chińskiego Yo-Yo Ma przyszedł ze swoim instrumentem. Obowiązkowy kwadrans obserwacji po zabiegu wykorzystał na zaimprovizowany minikoncert, oczywiście

w masce. – Chciałem dać coś w formie podziękowania – tłumaczył dziennikarzom lokalnej gazety. Wykonał m.in. utwory Bacha i Beethovena, a także „Ave Maria”. Rok wcześniej poinformował na Twitterze o swoim projekcie #Songs of Comfort and Hope (Pieśni Ukojenia i Nadziei). „W czasach lockdownów ludzie tego właśnie potrzebują” – napisał. Uszy do góry!

THE NEW YORK TIMES,

THE BERKSHIRE EAGLE

W TOALECIE SIEDZI LENI?

Jedno z chińskich przedsiębiorstw postanowiło karać pracowników, którzy w ciągu dnia pracy korzystają z WC częściej niż raz. Kara wynosi dwadzieścia jenów, czyli około siedemdziesięciu groszy. Regulamin zezwala tylko na jedną wizytę w toalecie, i to zgłoszoną u szefa. Inicjatorzy kontrowersyjnego pomysłu tłumaczą, że wielu zatrudnionych to lenie wykorzystujący przerwę na wyjście do WC na palenie papierosów lub wymigiwanie się od obowiązków.

Nowe zarządzenie wywołało na ogół ostre protesty, ale znalazło się też trochę zwolenników („Oni musieli to zrobić. Niektórzy siedzą w toalecie za długo i chodzą tam zbyt często, co niewątpliwie odbija się na wydajności przedsiębiorstwa” – twierdzą). Większość osób uznała jednak nowy przepis za upokarzający („W jakiej epoce my żyjemy? Wyjście do toalety stało się luksusem” – żałą się). Kwestia wychodzenia „za potrzebą” w ciągu dnia pracy staje się w Chinach coraz częściej dyskutowanym tematem. W zeszłym roku pewna tamtejsza firma zainstalowała w łazience chronometry, a inna – zablokowała tam połączenie z internetem.

ODDITYCENTRAL.COM, CAPITAL.FR

MAJĄ FIOŁA

Aby przyciągnąć turystów, zainwestowali ponad cztery miliony dolarów w... fioleto. Na dwóch południowokoreańskich wysepkach (Banwol i Parkji na Morzu Żółtym) przemalowano na ten kolor domy, ulice, kładki dla pieszych, 28 tys. mkw. dachów, zasadzono też astry i lawendy. Barwa ta nawiązuje do innej, często występującej w tym kraju rośliny o dużych kwiatach – dzwonka. – Rano ubieram się na fioletowo od stóp

do głów, łącznie z bielizną i butami. To mnie uszczęśliwia – entuzjazmuje się pewna 88-letnia mieszkanka.

Restauracje oferują tu fioletowy ryż, a dania podają na fioletowych talerzach.

Akcja marketingowa odniosła sukces. Od 2019 r. obie wyspy odwiedziło pół miliona turystów z całego świata. Starsi mieszkańcy cieszą się dzięki temu obecnością ludzi młodych, których wśród tu-byłców już nie ma. Turyści, którzy przestrzegają nowego zwyczaju i pojawiają się w odpowiednich strojach, mają na „fioletowe wyspy” wstęp bezpłatny. Jeśli zatem twoim ulubionym kolorem jest fiolet, wiesz już, dokąd zaplanować podróż po epidemii.

THE TIMES OF INDIA, GEO

POWIEDZIELI

Pomruk może być głośniejszy od krzyku.

Greta Thunberg, szwedzka aktywistka ekologiczna

Co mają ze sobą wspólnego?

Obaj zmartwychwstali! Chrystus był przeciwko złu, Nawalny – przeciwko korupcji.

Oskaras Koršunovas, litewski reżyser teatralny, porównuje Aleksieja Nawalnego do... Jezusa

Państwo brytyjskie to nie Lewiatan, lecz dyrektor zasobów ludzkich, który patrzy z przyganą na kraj i powtarza, że nic się nie da zrobić.

Aris Roussinos, dziennikarz brytyjski

Jedyny sposób, żeby uniknąć wojny z Chinami, to zagrozić im wojną.

Jimmy Lai, magnat prasowy z Hongkongu, od lutego znowu w areszcie

W życiu można mieć wszystko, czego się zapragnie. Wystarczy marzyć.

Jean-Marie Rouart, pisarz francuski

MAGIA LICZB

☛ **70 proc.** amerykańskich nastolatków miało w zeszłym roku objawy depresji.

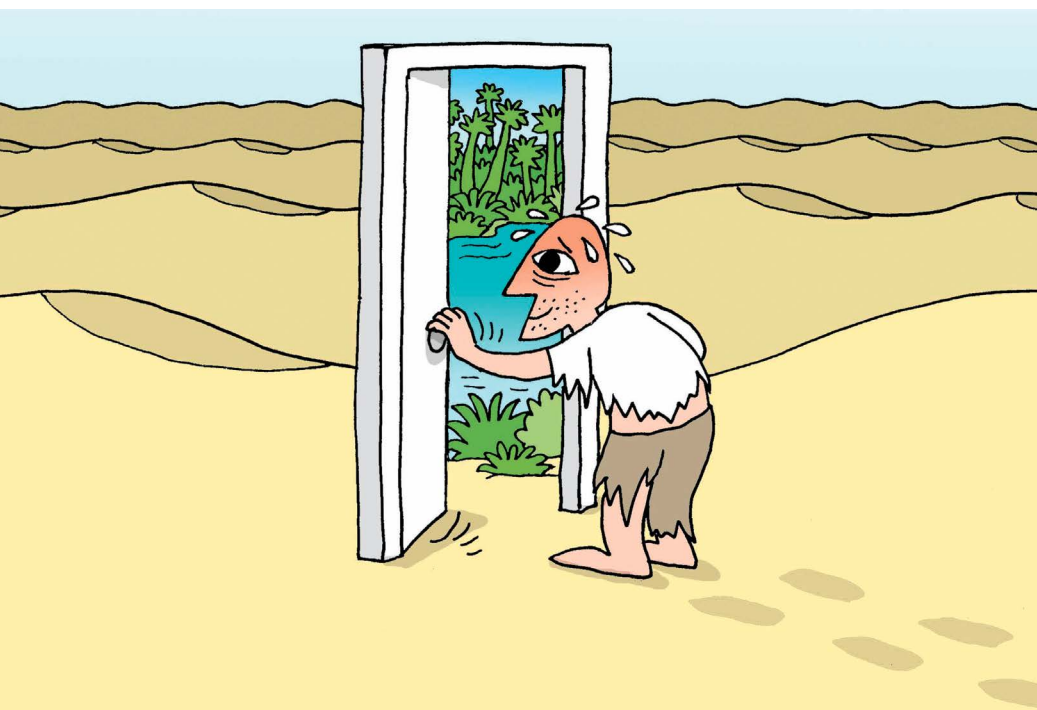
☛ **140 164 spółki** są zarejestrowane w Luksemburgu. Jedna firma przypada tam więc na 4,3 mieszkańca.

☛ **350 tys. chrześcijan** żyje obecnie w Iraku. W 2003 r. było ich tam 3,2 mln.

THE TIMES, LE SOIR, IZWIESTIA

☛ **Jedna trzecia mężczyzn w Rosji** nie złożyła nikomu życzeń w Dzień Kobiet. Sprzedaż kwiatów spadła o 22 proc. w porównaniu z zeszłym rokiem.

☛ **60 tys. kłapek** oraz 28 ton innych plastikowych odpadków z kutrów rybackich wyrzucił Ocean Indyjski na seszelskim atolu Aldabra.

Adres redakcji: ul. Słupecka 6
02-309 Warszawa 22
tel. (48) (22) 451 61 84
e-mail: redakcja@tygodnikforum.pl

REDAKTOR NACZELNY

Paweł Moskalewicz

SEKRETARZ REDAKCJI

I REDAKTOR PROWADZĄCY:

Igor Walenczak

PRAWA AUTORSKIE:

Maciej Domagała

DZIAŁ ANGLJO-AMERYKAŃSKI

Maciej Domagała

DZIAŁ NIEMIECKI

Hanna Hartwig, Joanna Hartwig

DZIAŁ ROMAŃSKI

Sławomir Szarejko

DZIAŁ ROSYJSKI

Anna Łabuszewska

PRACOWNIA GRAFICZNA

Dyrektor artystyczny

Małgorzata Słowińska

Studio

Andrzej Fuksiewicz

Fotoedycja

Marcin Kapica

STAŁE WSPÓLPRACUJĄ

Roman Kazior, Tomasz Krzyżanowski, Marta Nowicka,

Adam Peszke, Kamil Puczek, Michał Rydz,

Robert Sudół, Monika Swadowska,

Katarzyna Witakowska, Katarzyna Wojciewska

KOREKTA

Elżbieta Głuchowska

REKLAMA

Biuro Reklamy

tel. (48) (22) 451 61 36

reklama@polityka.com.pl

Izabela Kowalczyk-Dudek dyrektor

DZIAŁ DYSTRYBUCJI

Marcin Paśnicki kierownik

dystribucja@polityka.com.pl

PRENUMERATA

tel. (48) 22 451 61 00

Infolinia: tel. 22 336 75 80 (pon.-pt. w godz. 8:00-18:00)

e-mail: infolinia@polityka.pl

www.sklep.polityka.pl

konto: Polityka Sp. z o.o. S.K.A.

Forum

Raiffeisen Bank Polska S.A.

18 1750 0009 0000 0000 1004 2763.

SWIFT: RCBWPLPW

Wydawca: Polityka Sp. z o.o. S.K.A.

Druk: QuadGraphics

okładka: Galery Fine 115 g Sappi

środk: Stella Press 65g StoraEnso

FORUM zamieszcza wyłącznie przekłady tekstów z prasy zagranicznej. Redakcja zastrzega sobie możliwość zmiany tytułu, leadu i skracania tłumaczonych artykułów, o ile nie wypacza to sensu oryginału. Teksty własne są odrębnie sygnowane.

Sprzedaż bezumowna numerów aktualnych i archiwalnych po cenie niższej od ustalonej przez Wydawcę jest zabroniona, nielegalna i grozi odpowiedzialnością karną.

● Nowe Aleppo

Namiastka Syrii w południowej Turcji. Gaziantep – przybrana ojczyzna dla ponad pół miliona ludzi.

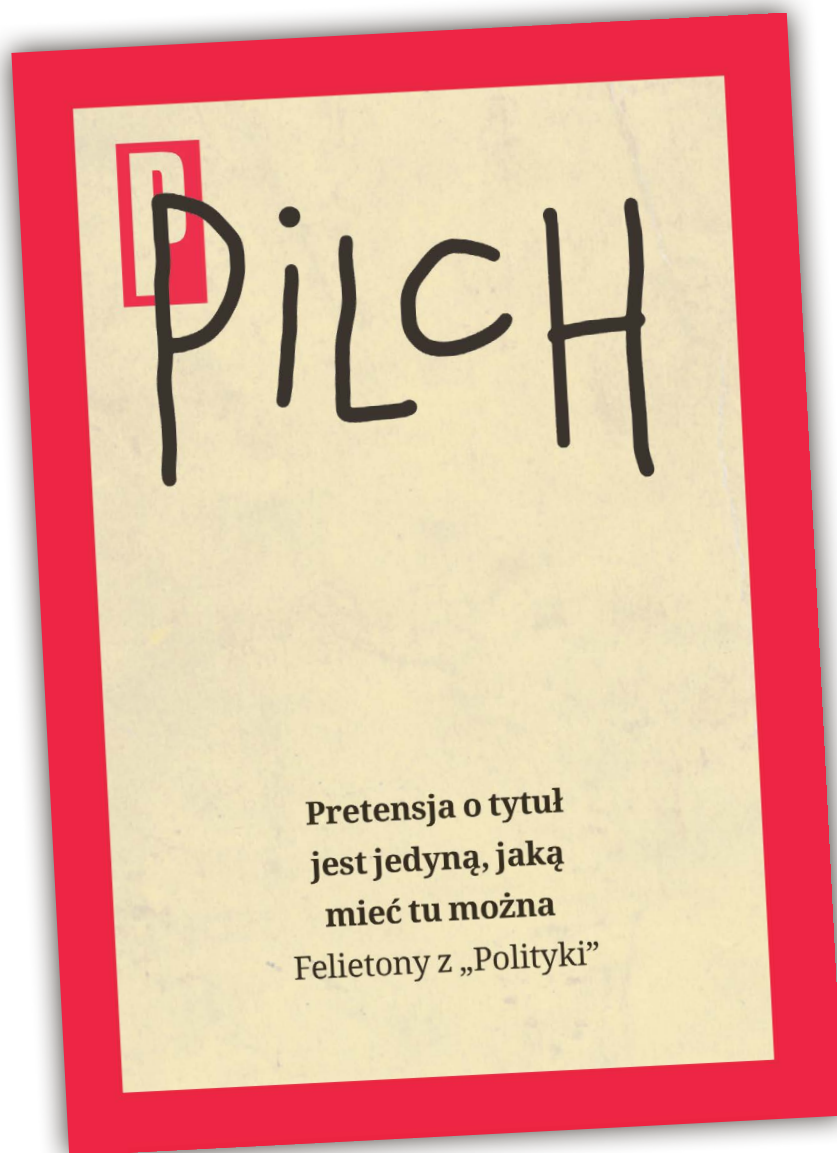
● ● ● Nie podchodź do okna

Uciekają jak stali, bez niczego, zakrwawieni i pobici, niektórych na ulicę wypędza rodzina. Łączy ich orientacja seksualna – i jedyne w Rosji schronisko dla osób LGBT+.

Shelter to projekt moskiewskiego ośrodka dla osób LGBT+. Początkowo był schroniskiem dla gejów z Kaukazu. Obecnie to jedyne w Rosji przytulisko, gdzie osoby homo- i transeksualne mogą znaleźć tymczasowy dach nad głową, pomoc psychologa i prawnika. – Kilka razy musieliśmy się ewakuować. Przyjeżdżali krewni naszych podopiecznych, pokazywali ochroniarzom zdjęcia i pytali: „A taki to tutaj mieszka?”. Było naprawdę niebezpiecznie. Myślałam chwilami, że nie damy rady, że będziemy liczyć trupy, bo to była prawdziwa wojna. Tych ludzi chcieli zniszczyć, a my stanęliśmy zabójcom na drodze – mówi dyrektorka ośrodka Tatiana Winniczenko.

PREMIERA

LITERATURA, PIŁKA I ŻYCIE

Wybór felietonów JERZEGO PILCHA,
mistrza Polski w tej wymagającej, efektownej, często chuligańskiej
literacko i emocjonalnie formule, publikowanych w „Polityce”.

Do 13 kwietnia w kioskach z tygodnikiem POLITYKA, od 14 kwietnia w księgarniach.
Dostępna także na sklep.polityka.pl i jako e-book.

Poszerzamy horyzonty

Kwietniowy numer „Wiedzy i Życia” już w kioskach!
Prenumerata tytułu: sklep.polityka.pl/wiz

Istnieje
od 1965

FORUM

NASTĘPNE
23
KWIETNIA
PIĄTEK
WYDANIE

N A J C I E K A W S Z E H I S T O R I E Ś W I A T A

GURU HOLLYWOOD

Matthew McConaughey
na szczycie

MUNDIAL 2022

Dziś covid, jutro Katar

POMOST DO NATO

Bułgarski ślad GRU

TURKMENISTAN

Władza z ojca na...

KRÓLOWA RODEO

U źródeł amazonki

W CHIŃSKIM OBOZIE

Ujgurka znaczy „winna”

ŁÓDKI ZAMIAST RYB

Afryka płynie do Europy

PSIE ZAPRZĘGI

Kto ujada, nie ujedzie

ZŁOTO NA PUSTYNI

Taki piach to skarb

MODA NA MOBBING

Dziewczyny zbiegły
z wybiegu

nr 8 (09-22.04.2021)
Cena 9,90 zł (w tym 8% VAT)

ISSN 0015-8402

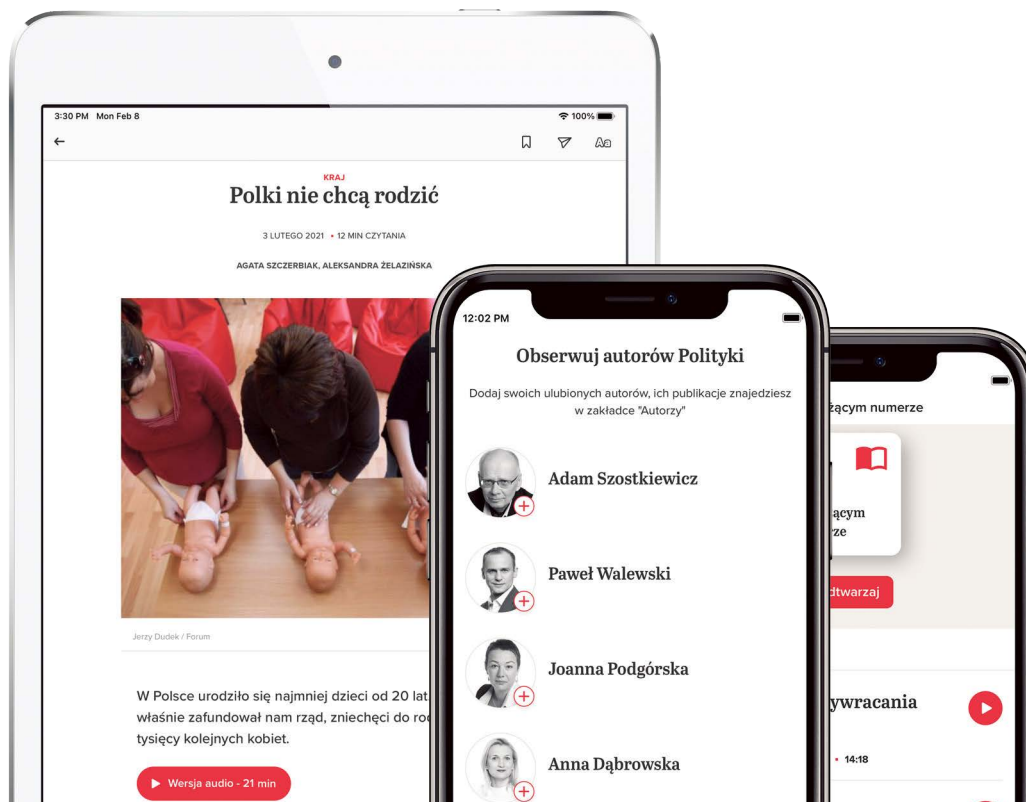

08>

9 770015 840106

POLITYKA nowa aplikacja

Polityka: tygodnik, news, audio

- + Intuicyjna nawigacja
- + Najświeższe newsy
- + Możliwość wyboru ulubionych autorów i tematów
- + Dostęp do podkastów i newsletterów „Polityki”

polityka.pl/aplikacja

16

14

18

29

30

34

44

**Został tylko Radek
Gdzie są moi przyjaciele?**

**To nie fatamorgana!
To stolica mundialu!**

**Będę dyktatorem!
Jak tata i dziadek**

**Czarny koń zawodów
Na zdjęciu – z prawej**

**Odłynęli chłopcy
Ślub był, pogrzebu nie będzie**

6 FOKUS

ECHA POLSKIE

- 12 **Bieda z Bidenem.**
Warszawa dalej od Waszyngtonu?
- 14 **Zmierzch demokracji.**
Anne Applebaum ostrzega
- 16 **Dlaczego Czechow?**
Olga Tokarczuk nie tylko o literaturze

WYDARZENIA

- 18 **Mistrzostwa PR.**
Katar gotowy do mundialu
- 22 **Stirlitz w Bułgarii.**
GRU wchodzi do NATO

O TYM MÓWI ŚWIAT

- 24 **Słodki covid.**
Mniej owoców, więcej tłuszczu – radzi dietetyk
- 26 **Lekcja PIMS.**
Dlaczego szkoły są niebezpieczne

**Gwiazda TikToka
Tańczy dla milionów**

PROFILE

- 28 **O nich się mówi:**
Lil Nas X
Chet Hanks
Hamza ben Husajn
Addison Rae
Laurent Gbagbo

LUDZIE

- 30 **Berdimuhamedow,
ale który?**
Szansa na sukcesję w Aszchabadzie
- 34 **Martha Josey.**
Teksańska szkoła jazdy
- 38 **Stella Kiriakidu.**
Komisarz Bezsilna
- 40 **Gulbahar Haitiwaji.**
Prawda o chińskiej „reedukacji”
- 44 **Kierunek: Kanary.**
Mężczyźni znikają z Senegalu

46
Cicha noc
Słychać tylko
plusk

REPORTAŻ

- 46** Dwa razy przez Rio Grande.
Odszedł Trump, nadchodzą migranci
- 50** Pieski sport. Saniami po Kamczatce
- 54** Skarby pustyni. Dzikie kopalnie na Saharze

50
Jeszcze hobby?
Czy już hau...tura?

54

Złoto Nigru
W łapach dżihadystów

FOTOSTORY

- 56** Życie jest boksem.
Z przerwami na uciezki

OBYCZAJE

- 58** Byłam modelką.
Uraz pozostał
- 62** Więzy krwi. Skąd się biorą konformiści
- 66** Czarne i białe w przekładzie.
Popyt na rasowych tłumaczy

ROZMOWA

- 68** Matthew McConaughey.
Trochę mnich, trochę rozbójnik

58

Wieszaki się łamią
I oskarżają

KOMPAS

- 72** Czym chatą... Bogota.
Kolumbia w dziesięć dni

HISTORIA

- 76** Sto lat nowej Grecji.
A miało być nowe Bizancjum...

76

Matka Hellada
Nie chciała siedzieć po turecku

62
Jedna mała rodzina
Sekret sukcesu Zachodu

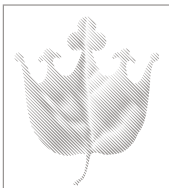

66

Amanda Gorman
Skłóciła wydawców

O tych krajach piszemy:

ALGERIA (s. 54) BELGIA (s. 26) BIAŁORUŚ (s. 16) BULGARIA (s. 22)
CHINY (s. 12, 40, 58) CYPR (s. 38) FRANCJA (s. 40) GRECJA (s. 76)
GWATEMALA (s. 46) HISPANIA (s. 44) HOLANDIA (s. 66)
HONDURAS (s. 46) KATAR (s. 18) KOLUMBIA (s. 72) MEKSYK (s. 46)
NIEMCY (s. 14, 24, 26) NIGER (s. 54) POLSKA (s. 12, 14, 16)
ROSJA (s. 12, 14, 16, 22, 50, 58) SALWADOR (s. 46) SENEGAL (s. 44)
TURCJA (s. 76) TURKMENISTAN (s. 30) USA (s. 12, 14, 34, 46, 66, 68)
WIELKA BRYTANIA (s. 26)

ŁAZIENKI
KRÓLEWSKIE

Lato w Łazienkach

Stajnie Kubickiego wracają na kulturalną mapę Warszawy!

Projekt "Stajnie Pegaza. Konserwacja i remont Stajni Kubickiego na terenie Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie. Adaptacja obiektu do potrzeb ekspozycyjnych i edukacyjnych wraz z wprowadzeniem rozwiązań efektywnych energetycznie" realizowany jest w ramach VIII osi priorytetowej "Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020". Jego wartość wynosi 11 039 542,50 zł, w tym dofinansowanie z UE 7 105 906,98 zł. Przełomową datą był 18 października 2017 r., kiedy Muzeum Łazienki Królewskie podpisało w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego umowę na dofinansowanie prac budowlanych, remontowych i konserwatorskich w Stajniach Kubickiego.

Projekt objął zaplanowane na lata 2019-2021 prace budowlane, remontowe oraz konserwatorskie w Stajniach Kubickiego – głównym i najcenniejszym obiekcie tzw. folwarku łazienkowskiego, w skład którego wchodzi obiekty (oprócz stajni m.in. wozownia, kuźnia i pralnia)

historycznie związane z tradycją hippiczną i wojskową Łazienek Królewskich. Podstawowym celem remontu stało się odtworzenie historycznej formy i układu Stajni Kubickiego, z przebudową części centralnej i przywróceniem historycznych wrót. Projekt zakłada też adaptację skrzydła wschodniego i zachodniego do potrzeb wystawienniczych. Powstaje tam nowa ekspozycja stała, poświęcona rzemiosłu i technice, obejmująca m.in. tematykę hipologiczną z ekspozycją powozów, co umożliwi realizację nowego programu kulturalno-edukacyjnego. Stajnie Kubickiego będą obiektem dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Celem projektu jest zwiększenie powierzchni oraz poprawa dostępności dotychczasowej infrastruktury, a także wzrost uczestnictwa społeczeństwa w kulturze poprzez rozwój potencjału kulturalnego i turystycznego Muzeum Łazienki Królewskie. Projekt dzięki bogatemu programowi edukacyjnemu i kulturowemu przyczyni się do wyrównywania szans w dostępie do kultury, również w odniesieniu do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzrostu kompetencji kulturowych i kreatywności społeczeństwa.

www.lazienki-krolewskie.pl

